

**Rīgas Stradiņa universitāte
Psiholoģijas laboratorija
Testu un aptauju reģistrs**

1. Instrumenta nosaukums latviešu valodā, autora vārds uzvārds, adaptācijas vai izveides gads:

Vecmātes profilēšanas anketa, Baškevica, A., 2020. g¹.

2. Instrumenta nosaukums oriģinālvalodā (adaptētajam instrumentam), autora vārds uzvārds, izveides gads:

Midwife Profiling Questionnaire, MidProQ (Vermeulen et al, 2018).

3. Īss instrumenta vispārīgs raksturojums (ko mēra, cik un kādas skalas un jautājumi, atbilžu sniegšanas forma, atslēga jeb atbilžu interpretācija):

Izmantotais instruments ir Vecmātes profilēšanas anketa (*Midwife Profiling Questionnaire, MidProQ*), kas izveidota, lai palīdzētu noteikt sieviešu vēlamo aprūpes sniedzēju nekomplicētas grūtniecības un dzemdību laikā, kā arī sieviešu zināšanas par vecmāšu legālajām kompetencēm. *MidProQ* var uzlabot pētījumus dzemdību aprūpes kultūras jomā. Šādi pētījumi var starptautiski palielināt vecmāšu sniegtās aprūpes kvalitāti un lomu veselības aprūpes sistēmā, kas vairāk orientēta uz sievietēm (Vermeulen et al., 2018). *MidProQ* sniedz vērtīgu ieskatu par Latvijas potenciālo un esošo dzemdību palīdzības saņēmēju priekšstatiem un izvēlēm. Šis instruments palīdz identificēt zināšanas un priekšstatus (arī to trūkumu) par vecmātes profesionālajām kompetencēm un dod iespēju izvērtēt vecmātes kā profesijas atpazīstamību sabiedrībā. Instruments izstrādāts saskaņā ar 2005. gada 7. septembra Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu, 2013. gada 20. novembra Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/55/ES ar ko groza Direktīvu 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu un Regulu (ES) Nr.1024/2012 par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (IMI regulu) (Vermeulen et al., 2018). Pielāgojot pētījumu Latvijas situācijai, vecmātes kompetences tika salīdzinātas ar 2006. gada 25. jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.611 "Dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtība". Papildus, tika pievienoti specifiski grūtniecības un dzemdību laikā nepieciešami izmeklējumi sievietei, ko veic vecmāte Latvijā. Lai izšķirtu oriģināla aptaujas jautājumus no latviešu valodā adaptētās un modificētās versijas, nepieciešams salīdzināt izsniegto aptauju ar oriģināla aptauju.

Anketa sastāv no divām galvenajām daļām: *MidProQ* un papildus jautājumiem par līdzšinējo pieredzi grūtniecības aprūpē. *MidProQ* sastāv no 5 daļām. Pirmās divas daļas (A un B) kopā sastāv no 44 manipulācijām un izmeklējumiem grūtniecības un dzemdību laikā. Sievietēm tiek lūgts identificēt speciālistus (ģimenes ārsts, vecmāte, ginekologs vai medmāsa), kuriem likums atļauj normālas grūtniecības gadījumā patstāvīgi veikt nosauktās manipulācijas un izmeklējumus. Trešajā (C) daļā sievietēm tiek lūgts norādīt, kuram aprūpes sniedzējam viņas dod priekšroku grūtniecības, dzemdību pirmajā un otrajā periodā. Ceturtajā daļā (D) sievietēm tiek lūgts norādīt aprūpes sniedzēju, kurš, viņuprāt, ir centrālais aprūpes nodrošinātājs grūtniecības, dzemdību pirmajā un otrajā periodā. Piektajā daļā (E) tika apkopoti sieviešu sociāldemogrāfiskie dati – vecums, dzīves vieta, dzemdību skaits, izglītības līmenis. Sestā daļa jeb papildus jautājumi tika veidoti apgalvojuma formā par sieviešu līdzšinējo pieredzi grūtniecības aprūpes saņemšanas veidā, piemēram, maksas

¹ Saite uz bakalaura darbu: <https://dspace.rsu.lv/jspui/handle/123456789/2151>

vai valsts apmaksāta aprūpe pie ārsta vai vecmātes, informācijas iegūšanas veids par speciālistiem u.c. Minētie dati ļauj identificēt potenciālos, sieviešu izvēli ietekmējošos faktorus, kā arī dažādas tendences grūtniecības aprūpes sistēmā.

Instrumenta pielāgošana Latvijas situācijai tika elektroniski saskaņota ar instrumenta izveidotāju 2019. gada 2. oktobrī. Instruments tika pielāgots un tulkots, ņemot vērā dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtības normatīvo regulējumu un vecmātes profesijas standartu Latvijā, lai izvērtētu vecmātes darba kompetences.

Tā kā pētījuma instruments tika tulkots no angļu uz latviešu valodu un papildināts ar iepriekš neiekļautām vecmātes kompetencēm, tika veikts pilotpētījums ar mērķi noskaidrot, vai sievietēm ir saprotams anketas aizpildīšanas princips un nosauktās kompetences. Anketu aizpildīja 5 sievietes. Anketas pildīšanas laikā vienai no sievietēm radās jautājums par amniotomiju, un, izrunājot šo jautājumu ar pārējām pilotpētījuma dalībniecēm, kompetence tika pārsaukta sievietēm saprotamākā veidā – augļūdeņu atvēršana. Tāpat tika pievienots paskaidrojums par epiziotomiju, amniocentēzi, kardiokogrāfiju, vakuumekstrakciju un instrumentālām dzemdībām.

4. Informācija, vai instruments ir brīvi pieejams lietošanai pētniecībā vai arī to atļauts lietot tikai adaptācijas ietvaros veiktajā pētījumā:

Latviskotā versija ir Psiholoģijas laboratorijas rīcībā, taču mūsu rīcībā nav informācijas par instrumenta izmantošanas nosacījumiem. Tādēļ lūdzam vērsties pie oriģināla autora ar lūgumu izmantot latviski adaptēto instrumentu sava darba vajadzībām (autora e-apasts joeri.vermeulen@ehb.be). Rakstiski saņemtā atļauja ir jāiesūta Psiholoģijas laboratorijas testu un aptauju reģistra atbildīgajai kontaktpersonai (skat. reģistra web). Pēc tam, balstoties uz no oriģināla autora saņemto informāciju un Jūsu iesniegumu, izsniegsim Jums instrumentu. Adaptācijas autores kontaktinformācija: +371 25401011.

5. Īsa pamatinformācija par Jūsu adaptētā vai izveidotā instrumenta rādītājiem (piem. Kronbaha alfas):

Izlase: 248 dalībnieces

Informācija sagatavota RSU Psiholoģijas laboratorijā.

Ja Jums rodas jautājumi par šo aprakstu, interesē RSU adaptētie vai izveidotie instrumenti, to pieejamība, izmantošanas iespējas, kā arī rodas jebkuri jautājumi saistībā ar testu un aptauju reģistru, sazinieties ar Psiholoģijas laboratorijas testu un aptauju reģistra atbildīgo kontaktpersonu. Kontaktinformāciju meklējiet reģistra mājas lapā: <https://www.rsu.lv/psihologijas-laboratorija/testu-aptauju-registrs>